

Hämeenlinnan katutyöprosessi

Kunnossapitolain soveltaminen

**Rakennusvalvontapäällikkö Timo
Lahti**

Infran luvitus Hämeenlinnassa

- Hämeenlinnan infran lupapalvelut tuotetaan viranomaispalveluiden / rakennusvalvontaviranomaisen alla
- Infran luvittaminen tarvitsee käytännössä seuraavaa osaamista:
 - Substanssiosaaminen (infran rakentaminen)
 - Hallinnollinen osaaminen (hallinnolliset käytännöt ja toimintatavat)
 - Lainopillinen osaaminen (kunnossapitolaki, hallintolaki)
 - +riittävä digitalisaation aste
- Käytännössä on hyvin vaikeaa löytää organisaatiota, jossa kaikki kolme ehtoa täyttyvät

Kaupunkirakennetoimiala

**Kaupunkirakenne-
lautakunta**
Joukkoliikennejaosto

**Yhteinen
jätelautakunta**

Kaupunkirakenne

kaupunkirakennejohtaja **Tarja Majuri**

Maankäytön suunnittelu

maankäytön
suunnittelujohtaja
Jari Mettälä

Kaavoitus

Kaavoituspäällikkö
Hannes Häkkinen

Infran suunnittelu

suunnittelupäällikkö **Jenni Sabel**

Maankäyttöpalvelut

kaupungeodeetti
Elina Kasteenpohja

Joukkoliikenne

joukkoliikennepäällikkö
Tomi Vasiljev

Infra

yhdyskuntajohtaja
Mikko Keränen

Infran rakennuttaminen
rakennuttajapäällikkö **Jere Takala**

Kunnossapitopalvelut
kunnossapitopäällikkö
Marko Soramäki

Luontopalvelut
luonnonhoitopäällikkö
Kaarina Aulin

Viranomaispalvelut

ympäristöjohtaja
Sari Janhunen

Ympäristöpalvelut
ympäristöpäällikkö
Julia Seppä

Terveysvalvonta
terveysvalvontapäällikkö
Satu Siöblom

Rakennusvalvonta
rakennusvalvontapäällikkö
Timo Lahti

Jätehuolto
jätehuoltopäällikkö
Martta Kantele

Pysäköinti- ja aluevalvonta
vastaava pysäköinti- ja
aluetarkastaja
Jyrki Juvonen

Tilapalvelut

vt. kiinteistöjohtaja
Petri Ylämurto

Rakennuttamisyksikkö
vs. talonrakennuttamispäällikkö
Antti Mustajärvi

Kiinteistöyksikkö
kiinteistöpäällikkö **Petri Ylämurto**

Kiinteistöpalveluyksikkö
kiinteistöpalvelupäällikkö
Taru Gröhn

Työkalut infran luvitukseen

- Kunnossapitolaki (1978/669) ja maanomistajan rooli
- Maanomistajan rooli on rajoitettu, esimerkiksi hallintaoikeuden suhteen. Maanomistajan tulisi kuitenkin huolehtia omaisuudestaan.
- Kunnossapitolaki
 - Kunnossapitomääräykset (yleismääräykset)
 - Ilmoitus + määräykset (14 a §)
 - Hallintopakko (16 § 1)
 - **"Välitön" hallintopakko (16 § 4)**
 - Lisäksi tutkintapyyntö
- Maanomistajan rooli
 - Sijoitussopimus (yksityinen sopimusoikeus tms.)
 - Johtojen ja putkien sijoitus (Rakentamislaki)
 - Telekaapeli sijoitus (Laki sähköisen viestinnän palveluista)

Työkalut infran luvitukseen (kunnossapitolaki)

- Kunnossapitolaki 14 a §
 - ”**Työstä vastaavan** on tehtävä työstä kadulla ja yleisellä alueella ilmoitus kunnalle. Työ voidaan aloittaa heti, kun kunta on antanut suostumuksen työn aloittamiseen. Jos kunta ei ole käsitellyt ilmoitusta 21 vuorokauden kuluessa, työ voidaan kuitenkin aloittaa.”
 - ”Työstä vastaavalla tarkoitetaan sitä, jonka lukuun työtä tehdään, eli kyse voi olla esimerkiksi tontinomistajan, kunnan, rakennusyrityksen, teleyrittäjän, energia-alan yrittäjän tai vesi- ja viemärlaitoksen tai muun hankkeesta.”
- Kaivutöiden hakijana Hämeenlinnassa toimii aina työstä vastaava

Ilmoitus ja määräysten antaminen

- Määräysten antaminen ilmoituksen johdosta (14 a §)
 - ”...ohjata, valvoa, ajoittaa ja sovittaa yhteen töitä ja niiden suorittamista...”
 - ”Ilmoituksen johdosta kunta voisi antaa työn suorittamisesta määräyksiä. Määräysten tulee olla tarpeen liikenteen sujuvuuden, turvallisuuden ja esteettömyyden kannalta, tai niillä voidaan estää tai vähentää työstä muille johdoille tai laitteille taikka kadun tai yleisen alueen rakenteille aiheutuvaa haittaa ja vahinkoa.”
- Määräysten antamisen toimivalta on siis hyvinkin laaja
 - Onko kunnassasi käytetty (ja valvottu!) määräyksiä riittävästi?

Ilmoitusten käsittelystä (1/2)

- Ilmoitusten käsittely on *de facto* lupakäsittelyä, ei ilmoituksen käsittelyä
- Ilmoitukseen tulee antaa *käytännössä* aina paljon määräyksiä
- Määräyksiä ei voida antaa listamaisesti, vaan ne perustuvat ns. asiantuntijatyöhön:
 - Kokonaisuus hallittava
 - Asiantuntijaosaamista tarvitaan käsittelyssä
 - Koordinoitava
 - Valvonta suunniteltava jne.
- Kuntien tulisi resursoida ilmoitusten käsittelyyn riittävä määrä asiantuntijoita

Ilmoitusten käsittelystä (2/2)

- Ilmoituksessa määritellään ehdot ja onnistumiset
- Jos ei jotain tässä vaiheessa määrätä, ei työtä voida valvoa myöhemmin
- Määräysten tulisi olla helposti valvottavia → myöhemmät työkalut (hallintopakko) helpottuu
- Työstä vastaavaa tulisi vastuuttaa mahdollisimman paljon
 - Esim. tarkastus asiakirja
 - Työalueen dokumentointi ennen ja jälkeen jne.
 - Aloituskokous / -ilmoitus
 - Vastaanottokatselmus
- Muuten valvonta perustuu erillislakeihin, jotka ovat hyvin epätarkkoja

Uusia toimintatapoja

- Kaivutöiden hakijana toimii aina Hämeenlinnassa työstä vastaava = asennettavan kaapelin tai johdon **omistaja**, ei urakoitsija
- Urakoitsija voi toimia vain valtakirjalla, jolloin hän käyttää **omistajan** ääntä
- Kaapelin omistaja on suoraan vastuussa
- Ohjaus, velvoittava ohjaus (hallintopakko) sekä poliisin tutkintapyynnot ohjataan suoraan työstä vastaavalle (kaapelin omistaja!)

Mitä hyötyjä työstä vastaavan vastuuttamisella saavutetaan?

- Työstä vastaavalle syntyy painetta suorittaa omaa valvontaa
 - Esim. KVR-hankkeissa työstä vastaava ei halua usein valvoa työtään
- Työstä vastaava on tietoinen hankkeen etenemisestä
- Hallintopakko ja vahingonkorvaukset voidaan osoittaa suoraan työstä vastaavalle
- Ei jouduta keskusteluun ”urakoitsijan aliurakoitsija sitä ja tätä”

Esimerkki määräyksistä talvitöiden suhteen

- Uusia laajoja alueita ei yksinkertaisesti myönnetä talvelle → siirretään keväälle, muistettava tasapuolinen kohtelu
- Keskeneräisten töiden osalta ennen luvan käsittelyä:
 - Selvitys keskeneräisistä töistä, yksilöity luettelo
 - Selvitys keskeneräisten töiden vaikutuksesta talvikunnossapitoon:
 - henkilöresurssit, joilla seurataan talvikunnossapidon tarvetta
 - talvikunnossapidosta vastaava taho yhteystietoineen
 - yhteystiedot vahingonkorvaushakemuksiin
 - Selvitys katukohtaisesta työ- ja viimeistelyaikataulusta
- Mistä annetaan määräyksiä talvitöiden suhteen?:
 - valvontavelvollisuus (poikitukset, talvikunnossapito, paikkaikset, jne.)
 - talvikunnossapito ja liukkaudentorjunta
 - talvityöskentely
 - kaivuluvan kokonaiskesto
 - katukohtainen työ- ja viimeistelyaikataulu
 - liikennejärjestelyt

Hallintopakko

- Hidas, mutta kuitenkin ihan toimiva työkalu
- Hallinnollisesti raskas, hidas ja riskialtis (hallinnolliset virheet)
- Edellyttää ensin ohjaamista (kehotus)
 - Ilmoitettava hallintopakon seuraamisesta
 - Annettava yleensä kohtuullinen aika asioiden korjaamiseen
 - Yksilöitävä lainvastainen tilanne
 - Tarkastukset ennen ja jälkeen
- Selityspyyntö (asettamisvaiheessa), !!! tiedoksianto yhteisölle !!!
- Kuuleminen (tuomitsemisvaiheessa) , !!! tiedoksianto yhteisölle !!!
- Ja taas tarkastukset, jne...
- Voidaan kuitenkin käyttää esimerkiksi työalueen palauttamisessa:
 - ”Ilmoittajan on pidettävä työalue puhtaana ja saatettava alue hyväksytyn työajan kuluessa työtä edeltäneeseen kuntoon.”

”Välitön” hallintopakko (16 § 4)

- Hämeenlinnan infran lupien tulkinnan mukaan välitöntä vaaraa kaikkien selkeiden laiminlyöntien lisäksi ovat:
 - Poikitusten jättäminen tekemättä talvikaudella (lumi ja kunnossapito)
 - Kasojen lojumaan jättäminen (lumi ja kunnossapito)
 - Työn tekeminen ilman ilmoitusta (+ tutkintapyyntö)
 - Suojausten ja merkintöjen laiminlyönti kevarien ja katujen lähellä
- Antaa mahdollisuuteen ryhtyä toimiin välittömästi, toimet voidaan tehdä itse tai tilata esim. puitesopimusurakoitsijalta
- Kustannukset voidaan hallintopakon teettämisen mukaisesti veloittaa työstä vastaavalta
- Ei oikeuskäytäntöä vielä, edellä mainittu HML tulkintaa

Muita konkreettisia muutoksia määräyksiin ensi kaudelle

1. Tarkastusasiakirja ja dokumentointi:

- 2024: Ei mainintaa tarkastusasiakirjan pitämisestä.
- 2025: Työstä vastaava on velvollinen pitämään tarkastusasiakirjaa koko kaivutyön ajan, dokumentoitava valokuvoin peittosyvyys vähintään 50 m välein ja muita yksityiskohtia.

2. Tiedottamisvelvollisuus:

- 2024: Työmaan tiedot ja yhteystiedot oltava näkyvillä.
- 2025: Katukohtainen tiedottaminen ennen töihin ryhtymistä, sisältäen työstä vastaavan tiedot ja kaivuluvan numeron. Lisäksi erilliset tiedotteet kiinteistöille ja työyksiköiden tunnisteet.

Muita konkreettisia muutoksia määräyksiin ensi kaudelle

3. Liikennejärjestelyt:

- 2024: Liikennejärjestelyt Hämeenlinnan kaupungin periaatekuvien 1–9 mukaisesti.
- 2025: Liikennejärjestelyt hakemuksen liitteenä olevien suunnitelmien mukaisesti. I ja II luokan katujen liikenteen rajoituksista sovittava etukäteen.

4. Peittosyvyys:

- 2024: Peittosyvyys vähintään 70 cm.
- 2025: Sama vaatimus, mutta tarkennettu, että poikkeamista voidaan hakea perustelluista syistä.

Muita konkreettisia muutoksia määräyksiin ensi kaudelle

5. Poikitukset:

- 2024: Katujen alitukset ensisijaisesti pintoja ja rakenteita aukaisematta.
- 2025: Sama vaatimus, mutta lisätty, että I ja II luokan katujen poikitukset päällystettävä lopullisella päällysteellä välittömästi.

• 6. Työaika ja meluasiat:

- 2024: Kaivutöitä vältettävä ruuhka-aikoina klo 6.30–8.30 ja klo 15.30–17.30.
- 2025: Sama aikarajoitus, mutta lisätty Hämeenlinnan ympäristönsuojelumääräysten noudattaminen.

Muita konkreettisia muutoksia määräyksiin ensi kaudelle

7. Jakokaapit ja muut maanpäälliset laitteet:

- 2024: Jakokaapit eivät saa muodostaa näkemäestettä liikenteelle.
- 2025: Sama vaatimus, mutta tarkennettu, että myös tonttiliittymät huomioitava.

8. Työalueen ja ympäristön puhtaanapito:

- 2024: Työalue ympäristöineen pidettävä puhtaana.
- 2025: Sama vaatimus, mutta lisätty vastuu liukkaudentorjunnasta ja esteettömästä kulkemisesta.

Muita konkreettisia muutoksia määräyksiin ensi kaudelle

9. Johto- ja kaapelinäytöt:

- 2024: Tilattava jokaiselle alueelle, jossa toimitaan muun infran kanssa.
- 2025: Sama vaatimus, mutta lisätty erillinen kaapelinäyttö liikennevaloristeyksen lähellä.

10. Kaukolämpö- ja vesihuoltoverkostojen vahingoittuminen:

- 2024: Ilmoitettava vahingosta välittömästi Loimualle.
- 2025: Sama vaatimus, mutta lisätty ilmoitus infran lupapalveluihin.

Muita konkreettisia muutoksia määräyksiin ensi kaudelle

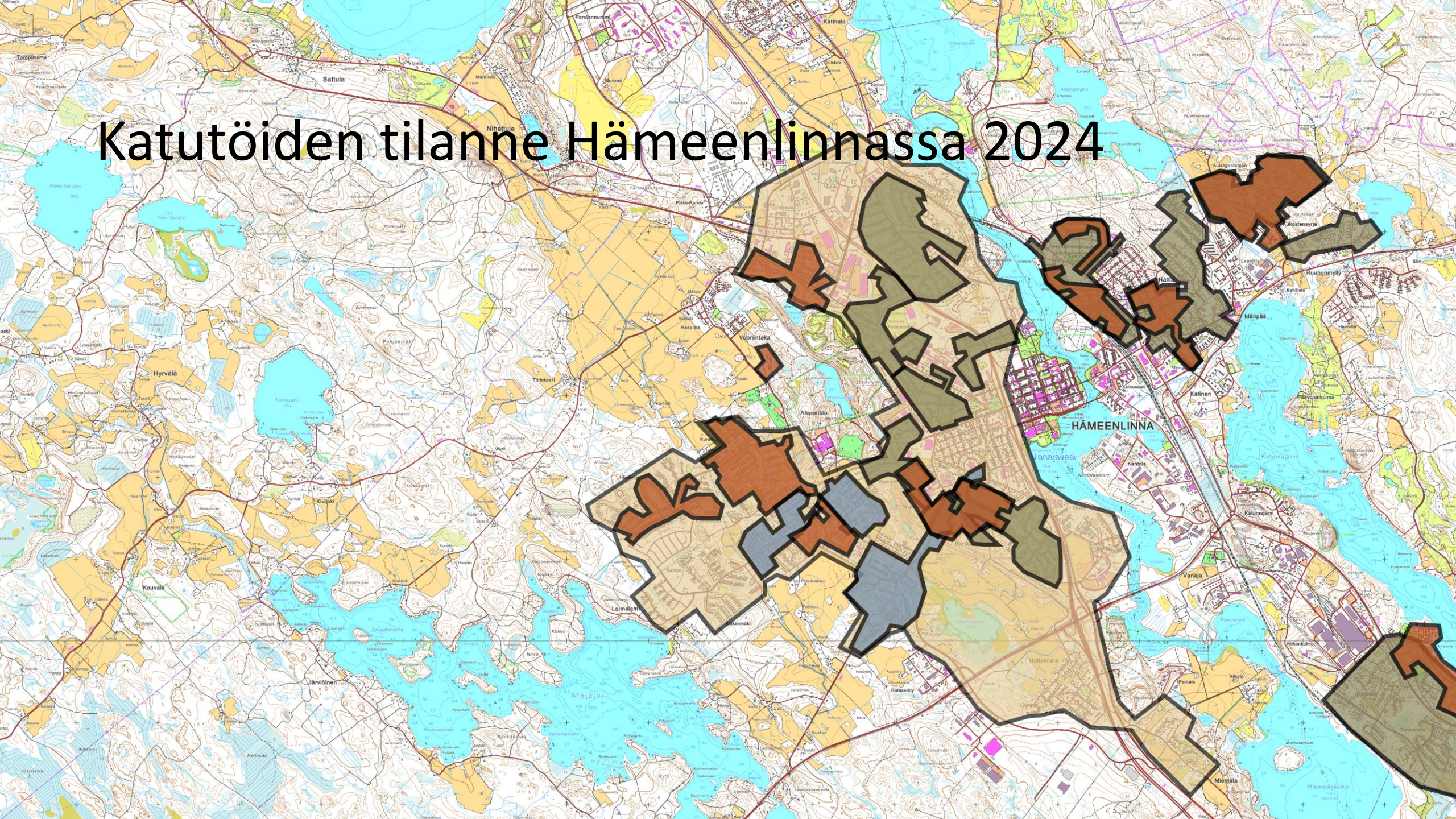
12. Puut ja istutukset:

- 2024: Puiden ja pensaiden lähellä työskennellessä noudatettava erillistä ohjeistusta.
- 2025: Sama vaatimus, mutta lisätty tarkennuksia juuristoalueen käsittelystä ja ojien siistimisestä.

13. Katselmukset ja työajan muutokset:

- 2024: Hakijan pitää tilata katselmukset ja tehdä ilmoitukset eri vaiheissa.
- 2025: Sama vaatimus, mutta lisätty tarkennuksia katselmusten tilaamisesta ja ilmoituksista.

Katutöiden tilanne Hämeenlinnassa 2024

Kiitos!

Rakennusvalvontapäällikkö
Timo Lahti

